UNIONIN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (kahdeksas jaosto)

1 päivänä lokakuuta 2013 *

Oikeudenkäyntikulujen vahvistaminen

Asiassa C-521/09 P-DEP,

jossa on kyse unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 145 artiklaan perustuvasta oikeudenkäyntikulujen vahvistamista koskevasta ja 14.1.2013 esitetystä vaatimuksesta,

Elf Aquitaine SA, kotipaikka Courbevoie (Ranska), edustajinaan avocat E. Morgan de Rivery ja avocat É. Chassaing,

kantajana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään F. Ronkes Agerbeek ja F. Castillo de la Torre, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja E. Jarašiūnas sekä tuomarit A. Ó Caoimh (esittelevä tuomari) ja C. G. Fernlund,

julkisasiamies: P. Mengozzi,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

kuultuaan julkisasiamiestä,

on antanut seuraavan

määräyksen

1 Nyt käsiteltävä asia koskee sellaisten oikeudenkäyntikulujen vahvistamista, jotka ovat syntyneet Elf Aquitaine SA:lle (jäljempänä Elf Aquitaine) ensimmäisessä oikeusasteessa menettelyssä, joka on johtanut valitukseen ja asiassa C-521/09 P, Elf Aquitaine vastaan komissio, 29.9.2011 annettuun tuomioon (Kok., s. I-8947).

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

2 Kyseisellä valituksella Elf Aquitaine vaati unionin tuomioistuinta muun muassa kumoamaan asiassa T-174/05, Elf Aquitaine vastaan komissio, 30.9.2009 annetun tuomion (jäljempänä valituksella riitautettu tuomio).

3 Unionin tuomioistuin kumosi edellä mainitussa asiassa Elf Aquitaine vastaan komissio 29.9.2011 antamallaan tuomiolla valituksella riitautetun tuomion, käsitteli itse asian ja kumosi [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä 19.1.2005 tehdyn komission päätöksen K(2004) 4876 lopullinen (asia COMP/E-1/37.773 – MCAA).

4 Koska osa valituksen yhteydessä esitetyistä vaatimuksesta on ratkaistu Elf Aquitainen ja osa Euroopan komission hyväksi, unionin tuomioistuin päätti, että ne vastaavat kyseisessä menettelyssä aiheutuneista omista oikeudenkäyntikuluistaan.

5 Siltä osin kuin on sitä vastoin kyse asian käsittelystä ensimmäisessä oikeusasteessa aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista, komissio on velvoitettu korvaamaan mainitussa menettelyssä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut, koska se lopullisesti hävinnyt asian.

6 Koska Elf Aquitaine ja komissio eivät ole tehneet sopimusta mainitusta menettelystä aiheutuneiden korvattavien oikeudenkäyntikulujen määrästä, Elf Aquitaine on nostanut nyt käsiteltävän kanteen.

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

7 Elf Aquitaine vaatii unionin tuomioistuinta vahvistamaan niiden oikeudenkäyntikulujen, jotka ovat aiheutuneet asian käsittelystä ensimmäisessä oikeusasteessa ja jotka komission on korvattava, ”verottoman määrän” 255 620,45 euroksi, joista 251 097,99 euroa on asianajajan palkkioita ja 4 522,46 euroa yleisiä kuluja ja matkakuluja. Kyseinen yhtiö väittää lähinnä, että ilmoitetut määrät on arvioitu unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä johtuvien arviointiperusteiden mukaisesti. Se korostaa tältä osin erityisesti edellä mainitussa asiassa Elf Aquitaine vastaan komissio 29.9.2011 annettuun tuomion johtaneen asian vaikeutta, sen merkitystä unionin oikeuden näkökannalta, suoritetun työn laajuutta sekä kyseisen yhtiön taloudellista intressiä asiassa.

8 Komissio katsoo, ett Elf Aquitainen vaatimus, joka koskee 19 asianajajan yhteensä yli tuhannen työtunnin määrää, ylittää suuresti sen, mitä voidaan pitää asian käsittelystä ensimmäisessä oikeusasteessa aiheutuneina välttämättöminä kuluina. Komissio kiistää mainitun asian erityisen vaikeuden ja merkityksen kilpailuoikeuden sekä kantajan taloudellisten intressien kannalta. Komissio väittää lisäksi vaadittujen palkkioiden perustana olleen työn laajuudesta, että kyseessä olevat palkkiokuitit sisältävät suorituksia, jotka eivät olleet välttämättömiä asian käsittelemiseksi ensimmäisessä oikeusasteessa. Komissio katsoo hyväksyttäväksi Elf Aquitainen vaatimuksen keskimääräisen tuntipalkkion vahvistamisesta 244 euroksi, ja sen mielestä asianajopalkkioiden yhteismääräksi olisi vahvistettava 24 400 euroa, mikä vastaa 100:aa työtuntia. Muiden yleisten kulujen kuin asianajopalkkioiden osalta komissio katsoo, että korvattava määrä pitäisi tältä osin rajoittaa 2 000 euroon.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

9 Aluksi on muistutettava, että unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 137 artiklan mukaan, jota saman työjärjestyksen 184 artiklan 1 kohdan mukaan sovelletaan valituksen käsittelyyn, ja unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 1 kohdan mukaan ”ratkaisu oikeudenkäyntikuluista annetaan tuomiossa tai määräyksessä, jolla asia lopullisesti ratkaistaan”. Näin ollen unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 184 artiklan 2 kohdassa määrätään, että jos valitus hyväksytään ja unionin tuomioistuin itse ratkaisee riidan lopullisesti, se tekee ratkaisun oikeudenkäyntikuluista.

10 Koska valituksella riitautettu tuomio on kumottu ja koska unionin tuomioistuin käsitteli asian itse, on todettava, että edellä mainittu asia Elf Aquitaine vastaan komissio ratkaistiin ensimmäisessä oikeusasteessa 29.9.2011 annetulla tuomiolla. Koska valituksella riitautettu tuomio on lisäksi kumottu kokonaisuudessaan, ei ole enää olemassa unionin yleisen tuomioistuimen päätöstä, joka koskee asian käsittelystä siellä aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja.

11 Oikeuskäytännössä on tähän verrattavassa tilanteessa jo katsottu, että yhteisöjen tuomioistuimella oli toimivalta lausua oikeudenkäyntikulujen sellaisesta vahvistamispyynnöstä, joka koski muun muassa asian käsittelystä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa aiheutuneita kuluja (ks. vastaavasti asia C-326/05 P-DEP, Industrías Químicas del Vallés v. komissio, määräys 3.9.2009, Kok., s. I-133*, 9 ja 37 kohta).

12 Näissä olosuhteissa erona vaatimuksiin, jotka ovat johtaneet asiassa C-3/03 P-DEP, Matrazen Concord vastaan SMHV, 17.11.2005 annettuun määräykseen (2 ja 14 kohta) ja yhdistetyissä asioissa C-105/04 P-DEP ja C-113/04 P-DEP, CEF City Electrical Factors ja CEF Holdings vastaan Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied ja Technische Unie, 11.1.2008 annettuun määräykseen (21 ja 22 kohta), nyt käsiteltävä oikeudenkäyntikulujen vahvistamispyyntö kuuluu unionin tuomioistuimen toimivaltaan, vaikka se koskeekin asian käsittelystä ensimmäisessä oikeusasteessa aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja.

13 On siis muistutettava, että unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 144 artiklan b alakohdan mukaan, jota saman työjärjestyksen 184 artiklan 1 kohdan perusteella sovelletaan valitusmenettelyyn, ja myös unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 91 artiklan b alakohdan mukaan korvattavia oikeudenkäyntikuluja ovat ”asianosaisille asian käsittelystä aiheutuneet välttämättömät kustannukset, erityisesti matka- ja oleskelukulut sekä asiamiehen, avustajan tai asianajajan palkkio”.

14 Kyseisestä 144 artiklan b alakohdasta johtuu, että korvattavat oikeudenkäyntikulut on rajoitettu yhtäältä asian käsittelystä aiheutuneisiin kustannuksiin ja toisaalta niihin, jotka ovat olleet sitä varten välttämättömiä (ks. vastaavasti asia C-89/85 DEP, Ahlström Osakeyhtiö ym., v. komissio, määräys 9.11.1995, 14 kohta ja asia C-465/09 P-DEP, Comunidad Autónoma de La Rioja v. Diputación Foral de Vizcaya ym., määräys 28.2.2013, 22 kohta).

15 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa vahvistaa asianosaisten omille asianajajilleen maksamia palkkioita, mutta sillä on toimivalta määrittää, mihin määrään asti nämä palkkiot voidaan saada korvatuiksi oikeudenkäyntikulujen korvaamiseen velvoitetulta asianosaiselta (ks. mm. asia 318/82, Leeuwarder Papierwarenfabriek v. komissio, määräys 26.11.1985, Kok., s. 3727, 2 kohta ja asia C-451/10 P-DEP, France Télévisions v. TF1, määräys 7.6.2012, 19 kohta). Oikeudenkäyntikulujen vahvistamisen yhteydessä ei ole otettava huomioon asianajajien palkkioiden vahvistamista koskevaa kansallista tariffia eikä asianomaisen osapuolen asiamiestensä tai avustajiensa kanssa tästä mahdollisesti tekemää sopimusta (ks. mm. em. asia Leeuwarder Papierwarenfabriek v. komissio, määräyksen 2 kohta ja asia C-294/90 DEP, British Aerospace v. komissio, määräys 30.11.1994, Kok., s. I-5423, 10 kohta).

16 Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on myös katsottu, että koska unionin oikeudessa ei ole tariffisäännöksiä tai välttämättömään työaikaan liittyviä säännöksiä, unionin tuomioistuimen on arvioitava vapaasti asiaa koskevia tietoja ottamalla huomioon riidan kohde ja luonne, sen merkitys unionin oikeuden kannalta sekä asian vaikeudet, se työmäärä, jonka riita-asia on voinut aiheuttaa asiamiehille tai avustajille, sekä ne taloudelliset intressit, joita asianosaisilla on riita-asiassa (ks. mm. yhdistetyt asiat 241/78, 242/78 ja 246/78-249/78, DGV ym. v. ETY, määräys 1.7.1981, Kok., s. 1731, 3 kohta ja asia C-498/07 P-DEP, Deoleo v. Aceites del Sur-Coosur, määräys 16.5.2013, 20 kohta).

17 Käsiteltävässä asiassa korvattavien kulujen määrä on siis vahvistettava näiden seikkojen valossa.

18 Ensinnäkin riita-asian kohteesta ja luonteesta on muistutettava, että nyt käsiteltävässä asiassa ei ole vahvistettava valituksen käsittelystä unionin tuomioistuimessa aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja vaan asian käsittelystä ensimmäisessä oikeusasteessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut. Tältä osin Elf Aquitainen väitteet, jotka perustuvat edellä mainitussa asiassa Elf Aquitaine vastaan komissio 29.9.2011 annettuun tuomioon johtaneeseen valitusmenettelyyn, ovat tehottomia.

19 Kuten komissio on muistuttanut, on niin, että vaikka näin ollen tämän määräyksen 3 kohdassa johtaneeseen päätökseen liittyvää kilpailusääntöjen rikkomista koskevia tosiseikkoja ei olisikaan käsitelty unionin yleisessä tuomioistuimessa, valituksella riitautetun tuomion 40 ja 129–176 kohdasta ilmenee, että asian käsittely ensimmäisessä oikeusasteessa sisälsi useiden oikeudellisten kysymysten lisäksi tosiseikkoja koskevan kysymyksen siitä, osoittivatko kantajan komission väitetiedoksiannon seurauksena esittämät todisteet kantajan tytäryhtiön, jonka aikaisempi nimi oli Elf Atochem SA, sittemmin Atofina SA, ja sittemmin edellä mainitussa asiassa Elf Aquitaine vastaan komissio 29.9.2011 annettuun tuomioon johtaneen valituksen tekoaikaan Arkema SA, itsenäisen toiminnan markkinoilla.

20 Toiseksi mainitusta tuomiosta ilmenee riita-asian merkityksestä unionin oikeuden kannalta ja asiaan liittyvien vaikeuksien osalta, että ensimmäisessä oikeusasteessa on esitetty useita monimutkaisia oikeudellisia kysymyksiä, joilla on tietty merkitys unionin kilpailuoikeuden hyvän ymmärtämisen ja oikean soveltamisen kannalta. Tästä on todettava, että toisin kuin komissio antaa ymmärtää, tiettyjä unionin oikeuteen liittyviä kysymyksiä, jotka koskivat kumottavissa olevaa olettamaa, jonka mukaan emoyhtiöllä, joka omistaa kokonaan tytäryhtiönsä, on ratkaiseva vaikutusvalta sen toimintaan, ei ollut selvästi ratkaistu silloin, kun menettely oli vireillä unionin yleisessä tuomioistuimessa eli erityisesti ennen asiassa C-97/08 P, Akzo Nobel ym. vastaan komissio, 10.9.2009 annettua tuomiota (Kok., s. I-8237).

21 Kolmanneksi niistä taloudellisista intresseistä, joita asianosaisilla on riita-asiassa, on – toisin kuin komissio väittää – todettava, että koska riita-asia koskee 45 miljoonan euron suuruisia sakkoja, sillä on ainakin melko suuri taloudellinen merkitys kantajalle.

22 Neljänneksi vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee suoritetun työn laajuudesta, että kunkin asian ominaispiirteiden mukaan, joihin ensisijaisesti kuuluu asian monimutkaisuus, useamman asianajajan palkkioita voidaan pitää kuuluvina unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 144 artiklan b alakohdassa tarkoitettujen ”välttämättömien kustannusten” käsitteeseen sisältyvinä (ks. vastaavasti asia C-107/91 DEP, ENU v. komissio, määräys 15.3.1994, 22 kohta ja em. asia Deoleo v. Aceites del Sur-Coosur, määräyksen 27 kohta). Siten korvattavia kuluja vahvistettaessa on otettava huomioon muun muassa niiden työtuntien kokonaismäärä, jotka voivat objektiivisesti katsoen olla välttämättömiä menettelyn kannalta, riippumatta niiden asianajajien määrästä, joiden kesken työt on voitu jakaa (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat CEF City Electrical Factors ja CEF Holdings v. Nederlandse Federatieve Vereninging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied ja Technische Unie, määräyksen 42 kohta; em. asia France Télévisions v. TF1, määräyksen 28 kohta ja em. asia Deoleo v. Aceites del Sur-Coosur, määräyksen 28 kohta).

23 Erityisesti tämän määräyksen 14 ja 15 kohdassa mainitun oikeuskäytännön perusteella on todettava, että osa 19 asianajajan suorittamista noin tuhannesta työtunnista ei näytä olleen unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 144 artiklan b alakohdassa tarkoitetulla tavalla asian käsittelystä välttämättömästi aiheutuneita. Esimerkiksi Elf Aquitainen pyyntönsä liitteenä esittämistä palkkiokuiteista ilmenee, että nämä palkkiot koskevat muun muassa erittäin laajoja yhtiö- tai ympäristöoikeutta koskevia tutkimuksia, joilla on asian käsittelyn kannalta ollut vähän käyttöä, kun otetaan huomioon unionin kilpailuoikeudessa hyvin vakiintunut yrityksen käsite.

24 Koska kantaja lopuksi on ilmaissut oikeudenkäyntikulujen vahvistamista koskevassa pyynnössään asianajajiensa ”verottomien” palkkioiden määrän, on muistutettava, että tämä yhtiö on kaupallisena yrityksenä arvonlisäverovelvollinen ja että näin ollen sillä on oikeus saada takaisin mainittujen palkkioiden perusteella maksamansa arvonlisävero siten, ettei näitä summia pidä ottaa huomioon

korvattavien oikeudenkäyntikulujen laskemisen yhteydessä (ks. mm. asia C-137/92 P-DEP, Hüls v. komissio, määräys 16.12.1999, 20 kohta; asia C-191/11 P-DEP, Norma Lebensmittelfilialbetrieb v. Yorma's, määräys 10.7.2012, 24 kohta ja em. asia Deoleo v. Aceites del Sur-Coosur, määräyksen 32 kohta).

25 Unionin tuomioistuin katsoo edellä esitettyjen näkemysten ja kantajan esittämien asiakirjojen tarkastelun perusteella, että korvattavien asianajopalkkioiden määräksi on unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 144 artiklan perusteella vahvistettava 90 000 euroa.

26 Yleisistä kuluista ja matkakuluista riittää todeta, että laajempien täsmennysten puuttuessa oikeudenkäyntikulujen vahvistamista koskevasta pyynnöstä ei ole osoitettu, että osan tämän pyynnön kohteena olevista yleisistä kuluista ja matkakuluista ei ole osoitettu olleen välttämättömiä asian käsittelemiseksi ensimmäisessä oikeusasteessa.

27 Asianajopalkkioiden lisäksi tulevien yleisten kulujen ja matkakulujen määräksi on näin ollen arvioitava 3 000 euroa.

28 Edellä todetuista seikoista johtuu, että asian käsittelystä ensimmäisessä oikeusasteessa aiheutuneiden korvattavien oikeudenkäyntikulujen kokonaismääräksi arvioidaan 93 000 euroa.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kahdeksas jaosto) on määrännyt seuraavaa:

Niiden oikeudenkäyntikulujen kokonaismääräksi, jotka Euroopan komission on korvattava Elf Aquitainelle asiassa C-521/09 P, Elf Aquitaine vastaan komissio, 29.9.2011 annetun tuomion perusteella, vahvistetaan 93 000 euroa.

Allekirjoitukset